

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

УДК 341.171:351.74.001.73(477)(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-1-13-1>**Зозуля Євген Вікторович,**

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності
факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8114-1133>

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ (ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ)

Статтю присвячено дослідженню актуальних питань реформування Національної поліції України в контексті реалізації заходів, які визначені Європейським Союзом для набуття Україною повноцінного членства в цій організації. Простежено тенезу євроінтеграційного напрямку процесу реформування Національної поліції України, підкреслено, що створення цього абсолютно нового за своїми завданнями і принципами діяльності правоохоронного органу стало однією з наймасштабніших і кардинальних реформ у цьому напрямі. Здійснено аналіз нормативно-правової бази створення нового правоохоронного органу, яка дозволила започаткувати процес реалізації вимог Європейського Союзу щодо перетворення Національної поліції України (НПУ) на суспільно орієнтовану, демократичну поліцейську службу та забезпечити повноцінну діяльність зі створення ефективної структури органів Національної поліції. Проаналізовано зміст і значення Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки й оборони України на 2023–2027 роки. Сформульовано висновок, що участь у реалізації цього стратегічного та концептуального документу дозволяє НПУ як складовій частині органів правопорядку системно й послідовно продовжувати роботу щодо реформування своєї діяльності в умовах подальшого євроінтеграційного поступу України. Досліджено організаційно-правові засади діяльності Національної поліції в умовах правового режиму воєнного стану, доведено, що органи і підрозділи НПУ зазнали суттєвих змін у повноваженнях, компетенціях, правах та обов'язках, порядках і процедурах своєї діяльності, які передусім пов'язані з виконанням їх функцій із забезпечення національної безпеки держави. У висновках визначено пріоритетні напрями подальшого реформування Національної поліції в контексті виконання заходів, спрямованих на реалізацію завдань для набуття Україною повноцінного членства в Європейському Союзі.

Ключові слова: євроінтеграція, Національна поліція, Європейський Союз, реформування, організаційно-правові засади, воєнний стан.

Постановка проблеми. Євроінтеграційний вектор розвитку української держави потребує розв'язання низки завдань, які визначені Європейським Союзом (далі – ЄС) для набуття Україною повноцінного членства в цій організації. При цьому необхідно зазначити, що повномасштабна та невиправдана збройна агресія Російської Федерації проти України спонукала керівництво країни до рішучих кроків у цьому напрямі. Як відомо, вже 28 лютого 2022 року Україна офіційно подала заявку на членство в ЄС. Уже в червні 2022 року Європейська комісія представила свої висновки щодо заяви, і 23 червня цього ж року всі держави-члени ЄС надали Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Унаслідок цього Європейською Комісією (далі – ЄК) Україні

були надані рекомендації в рамках 7 політичних кроків. Вони стосуються комплексних реформ, зокрема перезавантаження судової системи, запровадження конкурсного відбору суддів Конституційного Суду України, посилення боротьби з корупцією, боротьби з відмиванням коштів, втілення антиолігархічного закону, реформи медіасфери та оновлення законодавчої бази захисту прав національних спільнот. Успішне виконання більшості зазначених вимог створило умови для того, щоб 25 червня 2024 року ЄС офіційно відкрив переговори з Україною про вступ. Потужна динаміка реформ, які наша держава започаткувала, незважаючи на умови воєнного стану, актуалізує питання подальшого реформування органів правопорядку [1, с. 190].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми реформування органів правопорядку досліджували у своїх працях вітчизняні науковці. Зокрема, в ґрунтовній науковій розвідці І.В. Зозулі: розглянуто засади «європеїзації» Національної поліції України (далі – НПУ) в чинному законодавстві; визначена практика сприйняття та відображення в засобах масової інформації європейських засад НПУ; зроблено аналіз стану самоідентифікації НПУ як європейської та підтримки Міністерством внутрішніх справ України (далі – МВС України) європейської та євроатлантичної інтеграції як елемента власної «європеїзації» [2]. Аналізу реформування системи правоохоронних органів України у сфері забезпечення національної безпеки та оборони в контексті євроінтеграції присвячено наукову працю В.В. Макарчука [3]. Крім того, комплексний аналіз сучасних загальноєвропейських стандартів організації роботи поліції та їх впровадження у досвід України [4], актуальні проблеми реформування органів Національної поліції в контексті комплексної реформи правоохоронних органів України [5] досліджено в наукових публікаціях С.В. Хоркавого.

Поряд із цим необхідність реалізації комплексного стратегічного плану реформування правоохоронної системи як необхідної умови виконання рекомендацій ЄК потребує системного наукового опрацювання форм і методів діяльності Національної поліції в контексті євроінтеграційного вектора нашої держави. Отже, метою статті є дослідження генези євроінтеграційного напрямку процесу реформування НПУ, визначення організаційно-правових засад діяльності НПУ в контексті виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки та оборони України на 2023–2027 роки.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи генезу євроінтеграційного вектора реформування правоохоронної системи України, необхідно підкреслити, що однією з наймасштабніших і кардинальних реформ у цьому напрямі стало створення абсолютно нового за своїми завданнями і принципами діяльності органу – Національної поліції України. Першим кроком на цьому шляху стало ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року, який визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України [6]. Закон визначив, що Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [6, ст. 1]. Реалізація вимог ЄС щодо перетворення НПУ на суспільно орієнтовану, демократичну поліцейську службу дозволила визначити в цьому законодавчому акті, що завданнями поліції є надання послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [6, ст. 2].

При цьому необхідно зазначити, що прийняття Закону України «Про Національну поліцію» супроводжувалося підготовкою і виданням у стислі терміни цілого пакету необхідних супутніх нормативно-правових актів, серед яких постанови Кабінету Міністрів України

(далі – КМУ) «Про утворення Національної поліції України» від 2 вересня 2015 року, «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» від 28 жовтня 2015 року та «Про затвердження Положення про Національну поліцію» від 28 жовтня 2015 року. Така напружена законотворча діяльність дозволила розпочати повноцінну діяльність зі створення ефективної структури органів Національної поліції.

Прийняття зазначеного пакету нормативно-правових актів дозволило розпочати та здійснити протягом 2015–2016 років необхідні організаційно-структурні заходи, пов'язані зі створенням ефективної структури поліції на центральному та регіональному рівнях, міжрегіональних територіальних органів по боротьбі з економічною злочинністю та кіберзлочинністю. До того ж у період з листопада 2015 року до вересня 2016 року проведено переатестацію особового складу НПУ, внаслідок чого було зроблено суттєві кроки на шляху до перетворення НПУ на службу, яка надає поліцейські послуги населенню. Результатом цієї роботи стало зростання на той час довіри населення до поліції. За даними соціологічного опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Центром Разумкова у травні травня 2016 року, протягом першого року діяльності відбулося зростання балансу довіри до НПУ на 50% [7].

Подальші кроки на шляху розвитку та вдосконалення системи органів та підрозділів НПУ було визначено в проєкті підготовленої за участі Консультативної місії Європейського Союзу, канадських та американських партнерів стратегії розвитку Національної поліції на період до 2023 року. Зокрема, в рамках проєкту стратегії пріоритетними напрямками діяльності НПУ було визначено вдосконалення роботи у сфері забезпечення публічної безпеки, протидії злочинності, дотримання та забезпечення захисту прав людини. Крім того, проєкт стратегії передбачав якісне та доступне надання поліцейських послуг, прозорість і нову форму підзвітності поліції перед громадою [8].

На нашу думку, незважаючи на те, що зазначений проєкт не знайшов свого нормативно-правового втілення у відповідній постанові КМУ, він, однак, визначив стратегічний напрям процесів реформування з метою перетворення поліції в професійну та технічно забезпечену структуру, здатну ефективно реагувати на будь-які сучасні та майбутні суспільні та безпекові виклики, забезпечуючи дотримання прав людини і громадянина та їх захист, виконуючи службові обов'язки незалежно від політичного впливу і надаючи всім без винятку можливість жити в безпечному середовищі за допомогою впровадження орієнтованої на розв'язання проблем населення сервісної моделі діяльності поліції на основі кращих зразків європейської практики [9].

Повномасштабна війна російської федерації проти України поставила на порядок денний нові виклики для діяльності органів правопорядку, які передусім пов'язані з виконанням їх функцій із забезпечення національної безпеки держави.

Отже, в умовах воєнного стану органи правопорядку, як і всі державні інституції, зазнали суттєвих змін у повноваженнях, компетенціях, правах та обов'язках, порядках і процедурах своєї діяльності. Правою основою їх функціонування став Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», що був ухвалений 24 лютого 2022 року [10], затверджений того ж дня Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [11],

й далі системно подовжується на 90 днів за процедурою, визначеною для такого типу правового режиму.

Діяльність в умовах воєнного стану потребувала переосмислення пріоритетів діяльності органів правопорядку та посилення їх операційного потенціалу з метою ефективного виконання своїх функцій із забезпечення національної безпеки України. Означене своєю чергою потребувало підготовки та схвалення нового комплексного нормативного документа, який з урахуванням функціонування державних органів в умовах протидії збройній агресії РФ закріпив концепцію проведення реформ у сфері діяльності органів правопорядку та прокуратури. Таким документом нині став Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки та оборони України на 2023–2027 роки, схвалений Указом Президента України від 11 травня 2023 року (далі – Комплексний стратегічний план) [12].

Надалі Кабінетом Міністрів України було затверджено план заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану [13], який відображає зобов'язання України в межах європейської інтеграції, передбачені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. При цьому необхідно зазначити, що план містить не лише заходи щодо реформування органів правопорядку або органів, що наділені функцією досудового розслідування кримінальних правопорушень (Нацполіція, НАБУ, БЕБ, ДБР та СБУ), а й органів виконавчої влади з контрольними повноваженнями та органів прокуратури.

До того ж необхідно підкреслити спадкоємний характер зазначеного нормативного документа, який спрямований на розв'язання проблемних питань функціонування органів правопорядку та прокуратури з урахуванням висновків, зроблених за результатами вивчення попереднього досвіду, та положень інших програмних документів, розроблених із метою вдосконалення роботи відповідного сектора.

Аналізуючи зміст зазначеного концептуального документа, необхідно зазначити, що в ньому визначені проблемні питання, які потребують розв'язання в процесі подальшого проведення реформ у сфері діяльності органів правопорядку та прокуратури, а також позитивно вплинуть на подальшу гармонізацію кримінального та кримінального процесуального законодавства України зі стандартами Європейського Союзу, а саме: надмірна тривалість досудового розслідування внаслідок перевантаження та подекуди неефективності органів досудового розслідування й прокуратури, нечіткість у розмежуванні компетенції та повноважень різних органів правопорядку, дублювання їх функцій, наявність корупційних ризиків у діяльності органів правопорядку та прокуратури, недосконалість механізмів призначення на посади й просування по службі [1, с. 196].

Отже, реалізація Комплексного стратегічного плану повинна забезпечити стратегічну й оперативну здатність органів правопорядку та прокуратури служити людям, захищати порядок, громадську і державну безпеку з дотриманням прав людини і стандартів підзвітності, що інтегрує Україну в загальноєвропейський простір свободи, безпеки та справедливості.

До цього необхідно додати, що Комплексний стратегічний план чітко визначив зміст і напрями реформування органів правопорядку, основоположними з яких є:

1) дієвість і ефективність органів правопорядку та прокуратури як невід'ємної складової частини сектора безпеки і оборони, в межах якого вони забезпечують національну безпеку України, в тому числі громадські

безпеку й порядок, протидіють злочинності з урахуванням стратегічних цілей та відповідно до стандартів прав людини і основоположних свобод, у тому числі із забезпеченням гендерної рівності; 2) послідовна кримінальна політика, пріоритетом в якій є запобігання злочинності, невідворотність відповідальності, захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, забезпечення інтересів потерпілого; 3) оперативність кримінального провадження з дотриманням міжнародних стандартів та принципу верховенства права; 4) система управління, орієнтована на результат відповідно до встановлених пріоритетів; 5) комплексна цифрова трансформація; 6) відкритість, прозорість, підзвітність і незалежність [12].

Також необхідно доповнити, що кожен із вищезазначених напрямів містить відповідні компоненти та деталізується конкретними формами та організаційно-правовими механізмами його реалізації.

Узагальнюючи, можна висновувати, що участь у реалізації такого стратегічного та концептуального нормативного акта дозволяє НПУ як складовій частині органу правопорядку системно й послідовно продовжувати роботу щодо реформування своєї діяльності в сучасних, надзвичайно складних умовах воєнного стану та подальшого євроінтеграційного поступу України.

У цьому контексті необхідно підкреслити, що в системі органів правопорядку Національна поліція України є однією з найчисельніших ланок, діяльність якої спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. При цьому маємо підкреслити, що в сучасних умовах реформування НПУ є складником широкого пакету реформ МВС України, спрямованого на створення багатопрофільного, сервісно-орієнтованого, цивільного відомства європейського зразка, що формує правоохоронну та безпекову політику держави.

Характеризуючи діяльність органів та підрозділів НПУ після початку війни рф проти України, необхідно зазначити, що, як слушно зауважує В.Ю. Терехов, найбільше нормативне й організаційне врегулювання діяльності у воєнний період відбулося щодо Національної поліції, повноваження якої були посилені саме в частині залучення до адміністративних процедур супроводження воєнних дій, зокрема обезпечення прилеглих до бойових дій територій та захисту їх мешканців [14, с. 356].

До того ж суттєвим чином змінився функціонал підрозділів НПУ. Крім охорони правопорядку та безпеки, до обов'язків поліцейських додалися виконання завдань територіальної оборони, забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, зокрема документування воєнних злочинів, протидії діяльності диверсійно-розвідувальних груп, несення служби на блокпостах, реагування на заяви і повідомлення в умовах війни, участі в евакуаційних заходах та заходах із розмінування деокупованих територій, забезпечення кібероборони держави тощо.

За таких умов протягом усього періоду протидії широкомасштабній агресії рф органи та підрозділи НПУ як складова частина сил безпеки та оборони завдяки впровадженню ефективних управлінських рішень, спрямованих на протидію агресору і посилення протидії злочинності, змогли забезпечити належний рівень безпекової ситуації в державі. Як приклад, свідченням цього є дані про результати роботи слідчих підрозділів НПУ. Зокрема, станом на 14.02.2025 р., з початку вторгнення рф, слідчими НПУ розпочато 142 306 кри-

мінальних проваджень за фактами вчинення на території країни злочинів військовослужбовцями збройних сил РФ та їх пособниками [15]. Крім того, у 2024 році слідчі поліції встановили 7 млрд 832 млн гривень збитків у розслідуваних кримінальних провадженнях, 87% з утраченого вже відшкодували державі, бізнесу й громадянам. З початку війни слідчі поліції вилучили понад 3 млрд грн російських активів і передали їх в АРМА для подальшої реалізації на користь держави. Десятки чиновників, які намагалися нажитися на обороноздатності держави, отримали підозри.

Загалом, за 2024 рік у провадженні слідчих поліції було понад 4300 корупційних злочинів: по 3300 досудове розслідування вже завершено, а обвинувальні акти скеровані до суду. Також тільки за 2024 рік ідентифікували майже півмільйона причетних до збройної агресії проти України і внесли їх до міжвідомчої бази «Воєнний злочин». Тепер інформація про їхні злочини доступна всім правоохоронним органам та Силам безпеки та оборони України, знають про них і компетентні органи за кордоном. Слідчі НПУ вилучили більше восьми тисяч одиниць зброї та понад два мільйони боеприпасів. Повідомили понад 15 тисяч підозр за наркозлочини, в них 106 особам – за організацію нарколабораторій, які також були ліквідовані [16]. Крім того, органами кримінальної поліції у 2024 році було розкрито 99% вбивств і тяжких тілесних ушкоджень – це один із найкращих результатів за всю історію незалежності України, що особливо важливо в умовах дії воєнного стану. Водночас НПУ протистоїть спецслужбам РФ і втримала стабільну криміногенну ситуацію в країні [17]. Величезний функціонал виконують також інші структурні підрозділи НПУ.

Важливим чинником, який підкреслює спроможність НПУ вдосконалювати свою діяльність, є продовження реалізації низки проєктів функціональної розбудови поліції, які виконуються і в контексті реалізації євроінтеграційного вектора держави. Серед найбільш значущих із них є проєкт «Поліцейський офіцер громади», що має на меті забезпечити кожному територіальну громаду офіцером поліції, який працює та проживає на її території. Наступним важливим заходом став проєкт «Офіцери Служби освітньої безпеки», котрий ініційований КМУ та є одним з елементів Концепції безпеки закладів освіти, ухваленої Урядом 7 квітня 2022 року, що залучає до створення безпечного середовища в закладах освіти України спеціально навчених офіцерів поліції. Він реалізується за участі МВС України, МОН України, НПУ. Його метою є захист дітей в умовах повномасштабної війни та формування повноцінного безпечного середовища після її завершення [1, с. 200–201].

Крім того, в контексті виконання рекомендації ЄК у питаннях стратегічного управління кордонами, міграційної політики та інституційних змін, які спрямовані на взаємодію між органами правопорядку, важливим досягненням є створення і відкриття 22 квітня 2024 року Координаційного центру інтегрованого управління кордонами, що є одним із ключових критеріїв вступу України до Європейського Союзу, що передбачено в Регламенті Європейського Парламенту і Ради ЄС як основна вимога для всіх держав-членів ЄС. Відповідно до рішення КМУ задля тіснішої взаємодії центр створено на базі Ситуаційного центру МВС України. Основним завданням центру є комплексне висвітлення ситуативної картини у сфері захисту та охорони державного кордону в режимі 24/7, збір та аналіз усієї необхідної інформації, а також використання спільної бази даних і програмного забезпечення країн ЄС [18].

В умовах продовжуваної російської агресії органи і підрозділи НПУ зосереджують свою діяльність на виконанні завдань, визначених єдиним планом роботи МВС України. Серед пріоритетних завдань цієї діяльності: адаптація законодавства України до права (acquis) Європейського Союзу, дотримання стандартів прав людини і основоположних свобод; забезпечення в межах компетенції участі в реалізації Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки та оборони України на 2023–2027 роки; посилення спроможностей штурмових бригад «Гвардії наступу» як складників сектора безпеки й оборони в умовах відсічі воєнної агресії російської федерації проти України; координація дій НПУ, Державної прикордонної служби України, Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС щодо протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, боеприпасів та вибухівки, а також поширенню кримінальних правопорушень, учинених з їх використанням.

У контексті реалізації вищезазначених завдань НПУ зосереджує свою діяльність на реалізації таких пріоритетів, як:

- відсічі та стримування збройної агресії російської федерації, виконання завдань територіальної оборони, заходів правового режиму воєнного стану (участь у відсічі збройної агресії РФ шляхом залучення підрозділів поліції особливого призначення до ведення бойових дій; проведення стабілізаційних заходів на деокупованих територіях; безпека та захист дітей в умовах правового режиму воєнного стану та ін.);

- безпечна громада та формування безпечного середовища (продовження реалізації проєкту «Поліцейський офіцер громади»; подальша розбудова системи запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі; безпека освітнього середовища «безпечна школа»; розбудова системи електронної фіксації дій із затриманими особами «Gustody Records»; здійснення заходів, необхідних для імплементації актів права ЄС (acquis ЄС) тощо;

- протидія найбільш актуальним для воєнного стану кримінальним правопорушенням (особлива увага при цьому приділяється документуванню злочинів проти основ національної безпеки України – встановлення та відпрацювання осіб, які причетні до співпраці з окупаційними військами, колабораційної, диверсійної, терористичної діяльності та вчинення військових злочинів на території України; супроводження розслідування воєнних злочинів, учинених російською федерацією на території України);

- розвиток інформаційних технологій, уніфікація зв'язку і кіберзахист (посилення кіберзахисту та створення передумов для унеможливлення витоку службової інформації з баз даних НПУ; розвиток кримінального аналізу – подальше впровадження оцінювання загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA Україна – Serious AND Organised Crime Threat Assessment; побудова єдиного контактного пункту міжнародної поліцейської співпраці – діджиталізація міжнародного поліцейського співробітництва; реалізація проєкту «Слідчий XXI століття» та ін.);

- захист і розвиток кадрового потенціалу (медико-психологічна реабілітація, психологічне супроводження та соціально-психологічна підтримка працівників поліції та членів їхніх сімей; захист кадрового потенціалу органів поліції – належне утримання особового складу НПУ, реалізація соціальних гарантій; створення кадрового резерву для комплектування

правоохоронних органів, функціонування яких відновлено на деокупованих територіях; підвищення рівня доброчесності поліцейських, відкритості та прозорості їх діяльності; створення електронної системи управління персоналом) тощо [19].

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що органи і підрозділи НПУ є важливим суб'єктом сектора безпеки та оборони України і вносять величезний внесок у справу організації відсічі та стримування повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України й захисту національних інтересів держави. Крім того, Національною поліцією продовжує здійснюватись системна робота щодо виконання заходів, спрямованих на реалізацію завдань, які стоять перед державою у зв'язку з рішенням Європейської Ради від 14 грудня 2023 року про початок переговорів про вступ України до Європейського Союзу. Основним пріоритетом НПУ на цьому шляху є продовження системної роботи щодо подальшого реформу-

вання НПУ, метою якого є створення ефективної поліції європейського зразка. На цьому напрямі важливим чинником успішної реалізації цього завдання є розвиток взаємодії з Представництвом ЄС в Україні та CEPOL (Агентства ЄС з підготовки правоохоронних органів) щодо співпраці та підтримки правоохоронних органів у реалізації євроінтеграційних заходів, передусім у навчанні правоохоронців та обміні професійним досвідом. На національному рівні – реалізація плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки та оборони України на 2023–2027 роки, в якому чверть завдань належать до компетенції МВС і, відповідно, органів і підрозділів НПУ.

Перспективи досліджень в окресленому напрямі, на нашу думку, пов'язані із системним дослідженням подальшого розвитку процесів реформування органів правопорядку з позиції виконання євроінтеграційних зобов'язань України.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми державотворення, реформування права та правоохоронної системи в контексті євроінтеграційного вибору України : колективна монографія / Є.В. Зозуля та ін. ; за заг. ред. Є.В. Зозулі. Київ : Алерта, 2024. 276 с.
2. Зозуля І.В. Чи є європейською Національна поліція України? *Форум права*. 2018. № 3. С. 30–39.
3. Макаруч В.В. Реформування системи правоохоронних органів України у сфері забезпечення національної безпеки та оборони в контексті євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4 Ч. II. С. 219–223.
4. Хоркавий С.В. Європейські стандарти діяльності поліції: досвід для України. *Нове українське право*. 2024. Вип. 3. С. 186–192.
5. Хоркавий С.В. Реформування органів Національної поліції України в умовах євроінтеграції. *Держава і регіони. Серія: Право*. 2024. № 2 (84). С. 51–56.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
7. Дані соціопитування Фонду «Демініціативи» та Центру Разумкова 11-16 травня 2016 року. URL: <https://novynarnia.com/2016/05/25/sotsopituvannya-za-rik-politsiya-rizko-narostila-doviru-lideri-nedoviri-prokuratura-y-sudi/>
8. Національна поліція підготувала проект стратегії розвитку відомства до 2023 року. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/natsionalna-politsiya-pidgotuvala-proekt-strategii-rozvitku-vidomstva-do-2023-roku>
9. Стратегія розвитку Національної поліції на період до 2023 року. URL: <https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/uploads/public/61c/338/c50/61c338c5007b7888824154.pdf>
10. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
11. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні : Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>
12. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки : Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>
13. Про затвердження плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 р. № 792-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#n12>
14. Терехов В.Ю. Діяльність правоохоронних органів України під час війни. *Право та державне управління*. 2022. № 3. С. 356.
15. Національна поліція України. Злочини, вчинені військовими РФ під час повномасштабного вторгнення в Україну (станом на 14.02.2025). URL: <https://www.facebook.com/UA.National.Police>
16. У 2024 році слідчі поліції встановили 7 млрд 832 млн гривень збитків в розслідуваних кримінальних провадженнях. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/u-2024-rotsi-slidchi-politsii-vstanovyly-7-blrd-832-mln-hryven-zbytkiv-v-rozsliduvanykh-kryminalnykh-provadhennakh?v>
17. Протидія диверсіям і зниження кількості злочинів – поліція підсумувала результати роботи за 2024 рік. URL: https://www.youtube.com/watch?v=CUHiXot0_O8
18. Від цього залежить безпека наших рубежів» – Ігор Клименко про запуск Координаційного центру інтегрованого управління кордонами. URL: <https://mvs.gov.ua/news/vid-cyogo-zalezit-bezpeka-nasix-rubeziv-igor-klimenko-pro-zapusk-koordinaciinogo-centru-integrovanogo-upravlinnia-kordonami>
19. Офіційний вебпортал Національної поліції України. План основних заходів Національної поліції України на 2024 рік. URL: <https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/plan%20zahodiv2024.pdf>

References

1. Aktualni problemy derzhavotvorennia, reformuvannia prava ta pravookhoronnoi systemy v konteksti yevrointehratsiinoho vyboru Ukrainy [Actual problems of state formation, law reform and law enforcement system in the context of Ukraine's European integration choice]: kolektyvna monohrafiia / Zozulia Ye. V., Stetsiuk B. R., Suprun V. M., Turenko O. S., Lopatynska I. S., Datsiuk T. K., Vedenieiev V. O., Babko V. V.; za zah. red. Ye. V. Zozuli (2024). Kyiv : Alerta [in Ukrainian].
2. Zozulia, I.V. (2018). Chy ye yevropeiskoiu Natsionalna politsiia Ukrainy? [Is the National Police of Ukraine European?]. *Forum prava*. № 3. S. 30–39 [in Ukrainian].
3. Makarchuk, V.V. (2022). Reformuvannia systemy pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy u sferi zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta oborony v konteksti yevrointehratsii [Reforming the system of law enforcement agencies of Ukraine in the sphere of ensuring national security and defense in the context of European integration]. *Pivdenoukraiinskyi pravnychi chasopys*. № 4. Ch.II. S. 219–223 [in Ukrainian].
4. Khorkavyyi, S.V. (2024). Yevropeiski standarty diialnosti politsii: dosvid dlia Ukrainy [European standards of police activity: experience for Ukraine]. *Nove ukrainske pravo*. Vyp. 3. S. 186–192 [in Ukrainian].
5. Khorkavyyi, S.V. (2024). Reformuvannia orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Reforming the bodies of the National Police of Ukraine in the conditions of European integration]. *Derzhava i rehiony. Seriya: Pravo*. № 2 (84). S. 51–56 [in Ukrainian].
6. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 roku №580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].
7. Dani sotsopytuvannia Fondu “Deminiatsiivny” ta Tsentru Razumkova 11–16 travnia 2016 roku [Data from the survey of the “Deminiatsiivny” Foundation and the Razumkov Center on May 11–16, 2016]. URL: <https://novynarnia.com/2016/05/25/sotsopytuvannya-za-rik-politsiya-rizko-narostila-doviru-lideri-nedoviri-prokuratura-y-sudi/> [in Ukrainian].
8. Natsionalna politsiia pidhotuvala proekt stratehii rozvytku vidomstva do 2023 roku [The National Police has prepared a draft strategy for the agency's development until 2023]. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/natsionalna-politsiya-pidgotuvala-proekt-strategii-rozvitku-vidomstva-do-2023-roku> [in Ukrainian].
9. Stratehiia rozvytku Natsionalnoi politsii na period do 2023 roku [Development strategy of the National Police for the period until 2023]. URL: <https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/uploads/public/61c338c50/61c338c5007b7888824154.pdf> [in Ukrainian].
10. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini [On the introduction of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 r. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy “Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini” [On the approval of the Decree of the President of Ukraine “On the introduction of martial law in Ukraine”]: Zakon Ukrainy vid 24.02.2022 r. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> [in Ukrainian].
12. Pro Kompleksnyi stratehichnyi plan reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky [About the Comprehensive Strategic Plan for the Reform of Law and Order Bodies as a Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 travnia 2023 roku № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv, spriamovanykh na vykonannia Kompleksnoho stratehichnoho planu reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky [On the approval of the plan of measures aimed at the implementation of the Comprehensive Strategic Plan for the reform of law enforcement agencies as part of the security and defense sector of Ukraine for 2023–2027]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 serpnia 2024 r. № 792-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#n12> [in Ukrainian].
14. Terekhov, V. Yu. (2022). Diialnist pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy pid chas viiny [Activities of law enforcement agencies of Ukraine during the war]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. № 3. S. 356. [in Ukrainian].
15. Natsionalna politsiia Ukrainy. Zlochyny, vchyneni viiskovymy rf pid chas povnomasshtabnoho vtorhnennia v Ukrainu (stanom na 14.02.2025) [National Police of Ukraine. Crimes committed by the Russian military during the full-scale invasion of Ukraine (as of February 14, 2025)]. URL: <https://www.facebook.com/UA.National.Police> [in Ukrainian].
16. U 2024 rotsi slidchi politsii vstanovyly 7 mlrd 832 mln hryven zbytkiv v rozsliduvanykh kryminalnykh provadzhenniakh [In 2024, police investigators established 7 billion 832 million hryvnias in damages in the criminal proceedings under investigation]. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/u-2024-rotsi-slidchi-politsii-vstanovyly-7-mlrd-832-mln-hryven-zbytkiv-v-rozsliduvanykh-kryminalnykh-provadzhenniakh?v> [in Ukrainian].
17. Protydiia dyversiiam i znyzhennia kilkosti zlochyniv – politsiia pidsumovala rezultaty roboty za 2024 rik [Countering sabotage and reducing the number of crimes – the police summarized the results of work for 2024]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=CUHiXot0_O8 [in Ukrainian].
18. “Vid tsoho zalezhyt bezpeka nashykh rubezhiv”, – Ihor Klymenko pro zapusk Koordynatsiinoho tsentru intehrovanoho upravlinnia kordonamy [“The security of our borders depends on this,” – Ihor Klymenko on the launch of the Coordination Center for Integrated Border Management]. URL: <https://mvs.gov.ua/news/vid-cyogo-zalezit-bezpeka-nasix-rubeziv-igor-klimenko-pro-zapusk-koordinaciinogo-centru-integrovanogo-upravlinnia-kordonami> [in Ukrainian].
19. Ofitsiinyi vebportal Natsionalnoi politsii Ukrainy. Plan osnovnykh zakhodiv Natsionalnoi politsii Ukrainy na 2024 rik [Official website of the National Police of Ukraine. Plan of main activities of the National Police of Ukraine for 2024]. URL: <https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/plan%20zahodiv2024.pdf> [in Ukrainian].

Zozulya Yevgen,

Doctor of Law, Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8114-1133>

EUROPEAN INTEGRATION DIRECTION OF REFORMING THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE (HISTORICAL-LEGAL AND ORGANIZATIONAL-LEGAL ASPECTS)

The article is devoted to the study of topical issues of reforming the National Police of Ukraine in the context of the implementation of measures defined by the European Union for Ukraine to gain full membership in this organization. The genesis of the European integration direction of the process of reforming the National Police of Ukraine is traced, it is emphasized that the creation of this law enforcement agency, which is completely new in its tasks and principles of activity, has become one of the most large-scale and radical reforms in this area. The analysis of the regulatory and legal framework for the creation of a new law enforcement agency has been carried out, which allowed to launch the process of implementing the requirements of the European Union for the transformation of the National Police of Ukraine into a socially oriented, democratic police service and to ensure full-fledged activities to create an effective structure of the National Police bodies. The content and significance of the Comprehensive Strategic Plan for the Reform of Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027 is analyzed. The conclusion is formulated that participation in the implementation of this strategic and conceptual document allows the NPU, as a component of law enforcement agencies, to systematically and consistently continue work on reforming its activities in the context of Ukraine's further European integration progress. The organizational and legal foundations of the National Police's activities under the legal regime of martial law have been studied, it has been proven that the bodies and units of the National Police have undergone significant changes in the powers, competence, rights and obligations, orders and procedures of their activities, which are primarily related to the performance of their functions in ensuring the national security of the state. The conclusions identify priority areas for further reform of the National Police in the context of implementing measures aimed at implementing tasks for Ukraine to gain full membership in the European Union.

Key words: European integration, National Police, European Union, reform, organizational and legal principles, martial law.